

Гирік О.С., Погориляк О.О., Мартинюк А.В. Основные направления совершенствования системы формирования трудовых ресурсов

Определены приоритетные направления совершенствования системы формирования трудовых ресурсов в экономике страны: реформирование системы профессиональной подготовки; усовершенствование действующей системы переподготовки и повышение квалификации кадров.

Ключевые слова: трудовые ресурсы, образование, финансовые ресурсы, кадры, переподготовка и повышение квалификации кадров, законодательно-правовые документы.

Girik O.S., Pogorilyak O.O., Martinyuk A.V. Basic directions of perfection of the system forming of labor resources

Priority directions of perfection of the system of forming of labor resources in the economy of country are certain in the article: reformation of the system of professional preparation; improvement of the operating system of retraining and in-plant training of shots.

Keywords: labor resources, education, financial resources, shots, retraining and in-plant training of shots, legislatively legal documents.

УДК 336.77.01 Ст. викл. М.М. Гунько¹; доц. І.В. Єлейко², канд. екон. наук

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В ПІСЛЯКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Розкрито сутність та особливості кредитування національної економіки в післякризовий період, проведено ґрунтовний аналіз кредитування різних сфер вітчизняної економіки.

Ключові слова: національна економіка, банківська система, кредитування, післякризовий період, доходи і витрати банку.

Вступ. Сучасна післякризова ситуація у вітчизняній економіці, коли механізм кредитування протягом майже двох кризових років істотно сповільнився, потребує його інтенсивного розвитку, а це, водночас, потребує нового організаційно-управлінського підходу у сфері державного управління та регулювання, посилення впливу держави як на процеси кредитування, так і на соціально-економічні процеси, стабілізацію і поживлення вітчизняного господарства через активізацію загальнодержавної та регіональної політики в цій сфері.

Ефективне управління процесами піднесення національної економіки можливе лише за умови фінансового забезпечення всіх її галузей і сфер виробництва. А таке фінансове забезпечення можливе лише за умови досить значних фінансових ресурсів, які практично мала б сформувані вітчизняна банківська система шляхом залучення відповідних коштів і спрямуванням їх у реальний сектор національної економіки.

Метою наукового дослідження є розкриття сутності та особливостей кредитування національної економіки в післякризовий період.

Виклад основного матеріалу. Ефективний розвиток національної економіки, особливо в післякризовий період, потребує формування виваженої кредитної та інвестиційної стратегії, яка має забезпечити динаміку відтво-

рення капіталу. Основні напрями стратегії кредитного забезпечення вітчизняної економіки та інвестиційного зростання – випереджувальні обсяги інвестицій у реальний сектор економіки, активізація кредитних процесів у стратегічні та пріоритетні галузі економіки тощо (рис. 1).

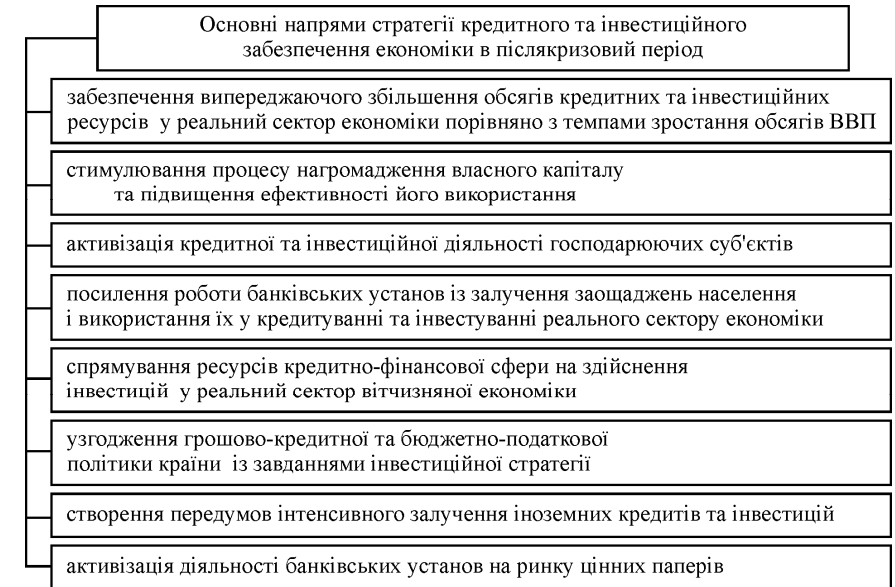


Рис. 1. Основні напрями стратегії кредитного та інвестиційного забезпечення реального сектору національної економіки (сформовано на основі аналізу [3, 4, 14])

Зазначені положення дають підстави стверджувати, що вплив банківської системи, її ефективної кредитної політики на розвиток реального сектору вітчизняної економіки очевидний і не викликає сумніву. Проте ще існують загальноекономічні чинники об'єктивного характеру, які стримують економічне зростання національної економіки, особливо основних її галузей (рис. 2).

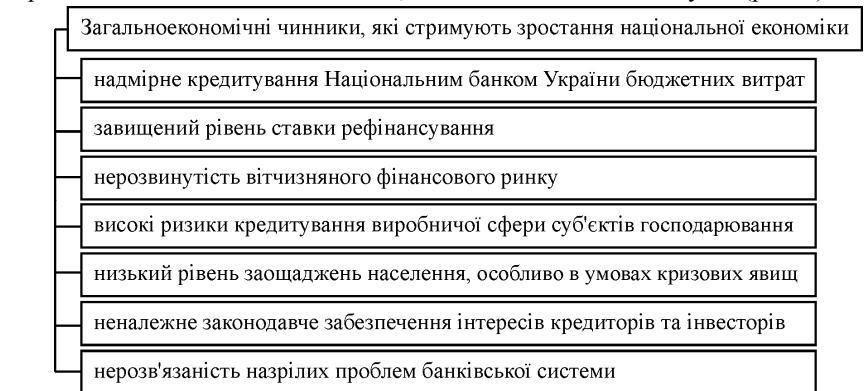


Рис. 2. Загальноекономічні чинники, які стримують зростання національної економіки (сформовано на основі аналізу [3, 4, 14])

¹ Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України, м. Київ;

² Львівський НУ ім. Івана Франка

На сучасному етапі розвитку національної економіки, етапі післякризового періоду, в умовах досить значного зменшення обсягів державних вкладень у вітчизняну економіку банки повинні посідати головне місце щодо інвестування економіки. Варто кардинально вирішити і зняти ті обмеження законодавчого, нормативного та організаційного характеру, які заважають українським банкам брати більш активну участь в інвестиційних процесах країни.

А банківська система має значний потенціал у формуванні кредитних та інвестиційних ресурсів для фінансового забезпечення нормальної діяльності і розвитку вітчизняних підприємств. При цьому велике значення повинні відігравати державні органи, які за допомогою методів державного економічного регулювання та ефективного управління можуть цілеспрямовано впливати не тільки на формування внутрішніх і приплив зовнішніх кредитів та інвестицій, а й створювати умови щодо їх спрямування в реальний сектор економіки [16, с. 43-44].

В умовах ринкової економіки, особливо в період кризових явищ підвищується роль доходів та витрат у забезпеченні ефективності діяльності банківських установ, а також збільшується необхідність щодо управління доходами і витратами, включаючи питання прогнозування рівня прибутків і прибутковості банку, вартості банківських продуктів та послуг. Структуру доходів і витрат банківського сектору національної економіки відображено на рис. 3 і в таблиці.

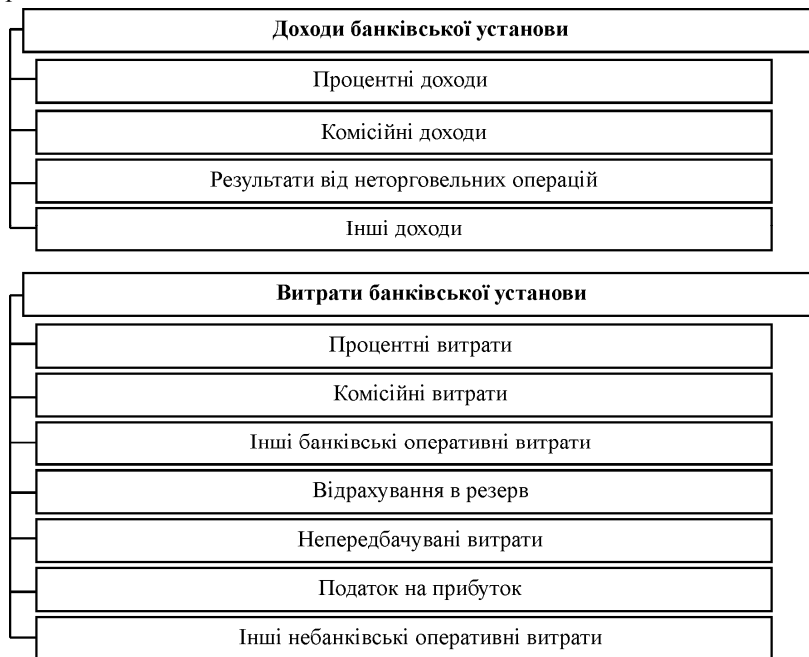


Рис. 3. Структура доходів і витрат банківської установи (сформовано на основі аналізу [1, 11, 12])

Табл. Структура доходів і витрат банківського сектору вітчизняної економіки за 2009-2011 рр., відсотки, млрд грн

Показники	Роки								
	2008		2009		2010		2011		
Доходи	Усього	122,6	100,0	140,4	100,0	136,0	100,0	142,2	100,0
	зокрема: відсоткові доходи	98,1	80,0	119,1	25,0	113,3	83,0	113,4	80,0
	Комісійні доходи	19,9	16,2	16,1	12,0	15,4	11,0	15,5	13,0
	Результат від неторговельних операцій	2,3	1,9	2,0	1,0	3,0	2,0	3,4	2,0
	Інші доходи	2,3	1,9	3,2	2,0	4,3	3,0	6,9	5,0
Витрати	Усього	115,3	100,0	171,9	100	149,0	100,0	149,9	100,0
	зокрема: відсоткові витрати	52,8	45,8	65,4	38,0	61,4	41,0	59,5	40,0
	Комісійні витрати	2,3	2,0	3,0	2,0	2,7	2,0	3,1	2,0
	Адміністративні та інші операційні витрати	25,4	22,0	36,6	21,0	39,1	26,0	50,4	24,0
	Витрати на формування резервів	29,6	25,7	66,1	38,0	45,8	31,0	35,5	24,0
	Податок на прибуток	3,4	2,9	-0,7	0,0	-0,1	0,0	1,2	1,0
	Інші витрати	1,8	1,6	1,4	1,0	0,1	0,0	0,2	0,0

Примітка. Сформовано на основі [13, с. 41-42; 18, с. 19, 52-53; 19, с. 43-45; 20, с. 27, 44-45; 21, с. 39, 44-45].

Як видно із таблиці, дохід банківських установ у післякризовий період істотно знизився – із 140,4 млрд грн до 136,0 млрд грн. Звичайно, це істотно вплинуло як на формування кредитних ресурсів, так і на обсяги надання кредитів у реальний сектор національної економіки (рис. 4).

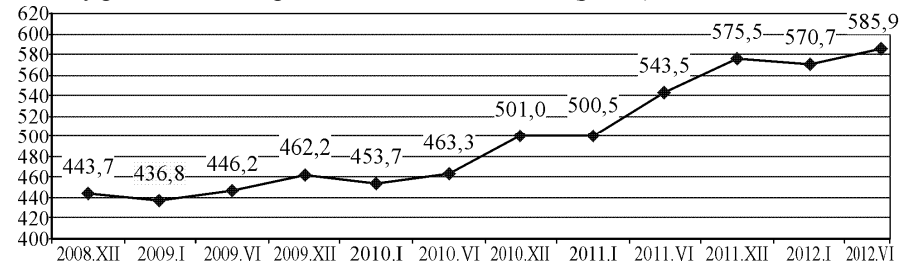


Рис. 4. Обсяги кредитів, наданих реальному сектору вітчизняної економіки [6, с. 106; 8, с. 116; 9, с. 132; 10, с. 147]

Варто зазначити, що на початок 2009 р. залишки за кредитами знизились із 443,7 млрд грн у грудні 2008 р. до 436,8 млрд грн у січні 2009-го (див. рис. 4). І хоча протягом 2009 р. спостерігалось поступове зростання залишків за кредитами, проте темпи зростання становили лише 1,05, а в першому півріччі 2010-го був спад і лише у другому півріччі обсяги кредитів зросли до 501,0 млн грн (див. рис. 4), або на 10,0 %, порівняно з початком року. Важливо зазначити, що в умовах кризових явищ потрібно досить оперативної й чітко розробляти та запроваджувати антикризові заходи. У світовій практиці з метою зниження негативного впливу фінансово-економічної кризи на економіку країни запроваджувалися такі заходи щодо реструктуризації банківських кредитів:

- викуп проблемних кредитів;
- зниження відсоткових ставок за кредитами;
- пролонгація термінів кредитування;

- зменшення основної суми боргу;
- конвертація валютних кредитів [15; 17; 22; 23].

Окрім заходів щодо реструктуризації банківських кредитів, країни з розвинутою ринковою економікою запроваджували дієві антикризові заходи:

- запровадження нових програм кредитування;
- зниження нормативів мінімальних резервних вимог для банківських установ;
- зниження відсоткових ставок податків і обов'язкових платежів;
- запровадження податкових пільг для покупців житла та нових автомобілів;
- розміщення вигідних державних замовлень;
- гарантування державою повернення кредитів, що надаються населенню для придбання житла і для підтримки та розвитку малого і середнього бізнесу [2].

Варто зазначити, що лише в четвертому кварталі 2009 р. національна економіка демонструвала деякі ознаки стабілізації. Темпи зростання обсягів промислового виробництва досягли позитивного рівня (уперше за останні 15 кризових місяців). Зростання обсягів виробництва становили в листопаді 2009 р. 108,6 % порівняно з відповідним місяцем 2008-го, що було зумовлено істотним зростанням обсягів кредитів на кінець 2009 р. (див. рис. 4). Проте темпи відновлення вітчизняної економіки були нижчими, ніж світової, унаслідок недієвих антикризових заходів і затягування термінів їх запровадження.

Зокрема, досить негативно позначилася світова фінансова криза на будівельній галузі та будівництві житла. Рівень скорочення виробництва в будівництві залишався значним протягом досить тривалого періоду, на що негативно продовжували впливати дефіцит оборотних коштів підприємств, низький рівень фінансування та брак попиту з боку населення, яке було зумовлене зниженням їхніх доходів [7, с. 8-9].

Аналізуючи розвиток національної економіки, бачимо, що тенденції економічного розвитку протягом 2008 р. істотно змінилися і після шести років динамічного зростання темпи реального валового внутрішнього доходу за 2008 рік досягли найнижчого за останні вісім років значення – 102,1 %. Обсяги промислового виробництва скоротилися на 3,1 % [5, с. 3].

Висновок. Зниження обсягів кредитування реального сектору національної економіки, зумовлене фінансово-економічною кризою, істотно вплинуло на зниження обсягів виробництва. Це, по-перше, у період кризи потрібно було досить оперативно й чітко запроваджувати антикризові заходи і на їх основі забезпечити відповідні обсяги кредитних ресурсів для вітчизняної економіки, її стратегічних і пріоритетних галузей.

Література

1. Аналіз діяльності комерційного банку : навч. посібн. / за ред. проф. Ф.Ф. Бутиця та проф. А.М. Герасимовича. – Житомир : ПП "Рута", 2001. – 384 с.
2. Барановський О. Антикризові заходи урядів і центральних банків зарубіжних країн / О. Барановський // Вісник Національного банку України : журнал. – 2009. – № 4 (158). – С. 8-19.
3. Березовик В. Кредитні відносини банків / В. Березовик // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2003. – № 1. – С. 18-23.
4. Бугель Ю. Оптимізація кредитних відносин за умов ринкової трансформації економіки / Ю. Бугель // Вісник Тернопільської академії народного господарства : зб. наук. праць. – 2005. – № 4. – С. 18-26.

5. Бюлетень НБУ. – 2009. – № 3 (192). – 195 с.
6. Бюлетень НБУ. – 2009. – № 8 (197). – 186 с.
7. Бюлетень НБУ. – 2010. – № 1 (202). – 188 с.
8. Бюлетень НБУ. – 2010. – № 8 (209). – 195 с.
9. Бюлетень НБУ. – 2011. – № 8 (221). – 213 с.
10. Бюлетень НБУ. – 2012. – № 8 (233). – 229 с.
11. Волохов В. Підвищення ефективності кредитування шляхом розподілу функцій у кредитному процесі / В. Волохов // Вісник Національного банку України : журнал. – 2002. – № 1. – С. 30-32.
12. Гладких Д. Особливості планування доходів, витрат і податків банківської установи / Д. Гладких // Вісник Національного банку України : журнал. – 2001. – № 1. – С. 6-8.
13. Гладких Д. Основні складові доходів і витрат українських банків / Д. Гладких // Вісник Національного банку України : журнал. – 2012. – № 5. – 73 с.
14. Корнієнко Т. Стратегічне управління активами та пасивами комерційного банку в умовах перехідної економіки / Т. Корнієнко // Вісник Національного банку України : журнал. – 2002. – № 10. – С. 14-17.
15. Левен Л. Реструктуризація боргу домогосподарств (населення): основні принципи і приклад України / Л. Левен // Матеріали досліджень МВФ. – 2009. – 26 с.
16. Матвієнко В.П. До ринку через міцні банки / В.П. Матвієнко // Держава і банки: роздуми банкіра // Банківський вісник : зб. публікацій 1992-1997 років. – К. : Вид-во Промінвестбанку України. – 222 с.
17. Міщенко В. Реструктуризація кредитів в умовах кризи: світовий досвід і можливості застосування в Україні / В. Міщенко, В. Крилова, М. Ніконова // Вісник Національного банку України : журнал. – 2009. – № 5 (159). – С. 12-17. – (С. 14).
18. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2009 року. Динаміка фінансового стану банків України на 1 січня 2009 року // Вісник Національного банку України : журнал. – 2009. – № 2 (156). – 73 с.
19. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2010 року. Динаміка фінансового стану банків України на 1 січня 2010 року // Вісник Національного банку України : журнал. – 2010. – № 2 (168). – 73 с.
20. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2011 року. Динаміка фінансового стану банків України на 1 січня 2011 року // Вісник Національного банку України : журнал. – 2011. – № 2 (180). – 73 с.
21. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2012 року. Динаміка фінансового стану банків України на 1 січня 2012 року // Вісник Національного банку України : журнал. – 2012. – № 2(192). – 73 с.
22. План совместных действий правительства, Национального банка Украины и Агентства по регулированию и надзору за финансовым рынком и финансовыми организациями Республики Казахстан по стабилизации экономики и финансовой системы в 2009-2010 гг. [Электронный ресурс]. – Доступный з <http://www.ru/government.kz/documents/govprog/27>.
23. Сравнительный анализ стабилизационных программ 90-х годов / Р. Анчак и др. / под ред. С. Васильева; Моск. Центр Карнеги. – М. : Изд-во "Гендальф", 2003. – 447 с.

Гулько М.М., Елейко И.В. Особенности кредитования национальной экономики в послекризисный период

Раскрыты смысл и особенности кредитования национальной экономики в послекризисный период, проведен анализ кредитования разных сфер отечественной экономики.

Ключевые слова: национальная экономика, банковская система, кредитование, послекризисный период, доходы и затраты банка.

Gunko M.M., Yelejko I.W. Features lending national economy in the post-crisis period

The essence and lending of the national economy in the post-crisis period, conducted a thorough analysis of various credit sectors of the domestic economy.

Keywords: national economy, banking, lending, post-crisis period, the income and expenses of the bank.